Textový soubor

- **soubor, který obsahuje pouze znaky, je čitelný a vytvořitelný libovolným textovým editorem.**
- **textový soubor je složen z řádků, popř. stránek vzájemně oddělených řídícím znakem konec řádku (dvojice znaků *cr (cariage return) - #13* a *lf (line feed) - #10*), popř. řídícím znakem znakem konec stránky *ff (form feed - #12)*.**

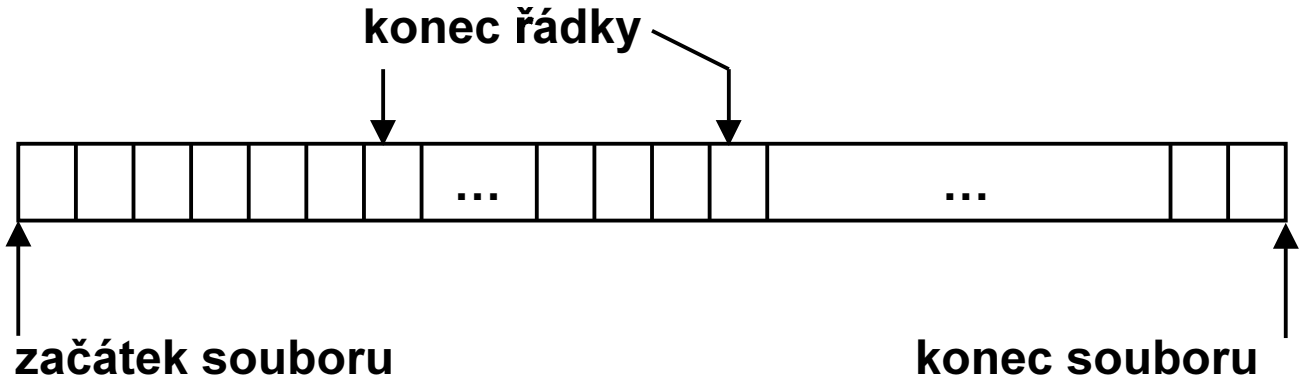

Práce s textovým souborem

1. **deklarace souboru**

var F: text;

F - identifikátor virtuálního souboru (v programu pracujeme pouze s tímto identifikátorem, ne se jménem fyzického souboru)

2. **Vytvoření vazby mezi fyzickým a virtuálním souborem**

   Assign(F,'*jméno_souboru*');

   ***jméno_souboru* - jméno fyzického souboru (pokus.txt). Pod tímto jménem je soubor uložen na disku (pásce)**

3. **Otevření souboru**

   Reset(*F*)

   Standardní procedura, otevírá soubor *F* pouze pro čtení. Soubor musí existovat, jinak dojde k chybě (Run time error) !!!
   Soubor se otevírá na začátku - aktuální se stává první položka.

   Rewrite(*F*)

   Standardní procedura, otevírá soubor *F* pro zápis (přepis).
   Pokud soubor neexistuje, tak se vytvoří nový soubor, jinak se soubor otevírá na začátku - aktuální je první položka, ostatní položky nejsou přístupné.
   Z takto otevřeného souboru nelze číst !!!

   Append(F)

   Procedura, která otevírá soubor pro doplňování.
   Soubor musí existovat, jinak dojde k chybě (Run time error) !!!

Soubor se otevře se na konci (tj. použitím procedury write/ writeln se na konec existujícího souboru doplňují nové údaje).
Z takto otevřeného souboru nelze číst !!!

4. **Práce se souborem - lze pracovat pouze s otevřeným souborem !!!! Práce s textovým souborem je pouze sekvenční (nelze použít proceduru *seek*)**

   ***eof(F)* - logická funkce, vrací *true* pokud se nacházíme na konci souboru (neexistuje další složka)**

   ***eoln(F)* - logická funkce, vrací true, pokud se stal aktuální položkou znak konce řádku**

   read(F,X)* - *X* může být typu *real, integer , char.
   - **Jeli X typu *integer* ze souboru F se přečte posloupnost znaků odpovídajících celému číslu a hodnota čísla se přiřadí do X, čtení se ukončí, je-li hodnota přečteného znaku odlišná od přípustných znaků zápisu čísla.**
   - **Je-li X typu *char*, ze souboru se přečte jeden znak a ten se uloží do proměnné X.**
   - **Je-li X typu *real* ze souboru F se přečte posloupnost znaků odpovídajících reálnému číslu (v desetinném nebo semilogaritmickém tvaru) a hodnota čísla se přiřadí do proměnné X.**

   ***readln(F,X)* - pro X platí totéž jako u procedury *read,* po přečtení odpovídajících údajů se přeskočí na další řádek.**

write(F,X)* - procedura nejprve vyčíslí hodnotu proměnné (výrazu) *X,* získaná hodnota se převede na posloupnost znaků a zapíše se do souboru *F*. Výraz může být typu *char*, *string*, *integer*, *real* a *boolean.

***writeln(F,X)* - pro X platí totéž jako u write, po výpisu všech hodnot se do souboru zapíše znak nový řádek (dvojice *cr*, *lf*)**

***SeekEof(F,N)* – logická funkce, vrací hodnotu true, zbývají-li do konce souboru pouze mezery, tabulátory či konce řádků.**

***SeekEoln(F,N)* – logická funkce, vrací hodnotu true, zbývají-li do konce řádku pouze mezery či tabulátory.**

5. Uzavření souboru

***Close(F)* - zápis obsahu vyrovnávací paměti do souboru na disku**

Soubory bez udaného typu

- **jsou používány tehdy, jedná-li se o soubory vytvořené pomocí jiných programových systémů nebo s informacemi, které nelze do posloupnosti identických složek efektivně rozdělit.**
- **u tohoto typu souborů se pracuje s bloky o délce N bytů**

Práce se souborem bez udaného typu

1. **deklarace souboru**

var F: file;

F - identifikátor virtuálního souboru (v programu pracujeme pouze s tímto identifikátorem, ne se jménem fyzického souboru)

2. **Vytvoření vazby mezi fyzickým a virtuálním souborem**

Assign(F,'*jméno_souboru*');

***jméno_souboru* - jméno fyzického souboru (pokus.dat). Pod tímto jménem je soubor uložen na disku (pásce)**

3. **Otevření souboru**

Reset(*F, N*)

Standardní procedura, otevírá soubor *F* pro čtení po blocích s délkou N. Soubor musí existovat, jinak dojde k chybě (Run time error) !!!
Soubor se otevírá na začátku - aktivní se stává první blok.

Rewrite(*F,N*)

Standardní procedura, otevírá soubor *F* pro zápis (přepis) po blocích o délce N.
Pokud soubor neexistuje, tak se vytvoří nový soubor, jinak se soubor otevírá na začátku - aktuální je první položka, ostatní položky nejsou přístupné.
Z takto otevřeného souboru nelze číst !!!

4. **Práce se souborem - lze pracovat pouze s otevřeným souborem !!!!**

***eof(F)* - logická funkce, vrací *true* pokud se nacházíme na konci souboru (neexistuje další blok)**

***blockread(F,B,N[,RESULT])* - čtení *N* bloků souboru *F* do proměnné *B.* POZOR !!! Není kontrolováno, zda rozsah bloku nepřesahuje velikost proměnné B. Nepovinná proměnná *RESULT* obsahuje skutečný počet přečtených bloků. Pokud není tato proměnná a v souboru není obsažen odpovídající počet bloků dojde k chybě. Aktuální pozice v souboru se posune o *RESULT* bloků.**

blockwrite(F,B,N[,RESULT]) **– zápis N bloků z paměti počínaje adresou proměnné B libovolného typu. Nepovinná proměnná RESULT obsahuje počet skutečně zapsaných bloků do souboru. Pokus není tento parametr uveden a zapíše se méně bloků než je uvedeno v A, dojde k chybě**

Seek(F,N) **– změna aktivního bloku na N (N je typu *longint).***

6. Uzavření souboru

Close(F) **- zápis obsahu vyrovnávací paměti do souboru na disku**

Datový typ množina

- **Strukturovaný datový typ, statická homogenní struktura nad bázovým typem. Bázovým typem je ordinální typ.**
- **Množina hodnot datového typu množina jsou libovolné podmnožiny prvků bázového typu, včetně množiny prázdné.**

Deklarace:

type S = set of T;

var M : S;

***T* - bázový typ**

Konkrétní prvky typu množina se zapisují obdobně jako v matematice uvedením seznamu jednotlivých prvků. Na rozdíl od matematiky se však seznam uzavírá do hranatých závorek.

Př. Prvky typu množina

[ ] prázdná množina
[prvek1], [prvek2], [prvek3]
[prvek1, prvek2, prvek3]

Př. Definice typu množina

```
type MNOZINA_CISLIC   = set of 0 .. 9;
type MNOZINA_ZNAKU    = set of char;
type MNOZINA_PISMEN   = set of 'A' .. 'Z';
```

Pro datový typ množina jsou definovány výrazy typu množina tj. hodnotou výrazu může být množina. Výraz vyjadřující konstrukci množiny – konstruktor.

<u>Operace s datovým typem množina</u>

- **vytvoření prázdné množiny**
  [ ]

- **vytvoření (konstruktor) neprázdné množiny**
  [v_1, v_2, …, v_N]

  v_i je výraz stejného ordinálního typu

  Seznam vi definuje prvky, které patří do množin. Hodnoty, které patří do množiny je možné definovat i pomocí intervalu

  [dmi .. hmi]

dmi - dolní mez intervalu
hmi - horní mez intervalu

Př.

```
var M1 : MNOZINA_ZNAKU;
var M2 : MNOZINA_PISMEN;
var M3 : MNOZINA_CISEL;


M1:= [ '1', '2' ];
M2:= [ ];
M3:= [1,10 ];
M1:=M2;
```

Při přiřazování množin je nutné zachovat pravidla typové kompatibility. Kompatibilní jsou takové množiny, jejichž bázové typy jsou kompatibilní.
Je-li bázovým typem interval, je kontrolován rozsah hodnot přiřazované množiny (žádný prvek nesmí být mimo interval).

– **množinové operace**

+ sjednocení

*** průnik**

- rozdíl

Operandy množinových operací jsou množiny s kompatibilními bázovými typy, výsledek je typu množina s bázovým typem kompatibilním s typem operandů.

Př.

```
var  A : set of  1..8;
var  B : set of 15 .. 30;
var  C : set of 0 .. 30 ;
var  D : set of 'A' .. 'Z' ;
```

A:= [1, 4, 6 .. 8]; B:= [20, 25 .. 30]; C:=[3..7, 15..27];
D:= [‘A’ .. ‘Z’] ;

Operace	výsledek
A*C	[4, 6, 7]
B*C	[20, 25, 26, 27]
A*D	nekompatibilní bázové typy
A+B+C	[1, 3 .. 8, 15 .. 30]
D + [‘K’ .. ‘Z’]	[‘A’ .. ‘Z’]
A-B	A
B-A	B
A-C	[1.. 8]

- **Relační operace (operandy jsou typu množina, výsledek je typu boolean)**

= **rovnost – množiny prvního i druhého operandu obsahují totožné prvky**

<> **nerovnost – množiny prvního i druhého operandu neobsahují všechny totožné prvky**

<= **inkluze c “ je obsažena” – všechny prvky prvního operandu jsou obsaženy ve druhém operandu.**

>= **inkluze b “obsahuje” - množina prvků prvního operandu obsahuje všechny prvky množiny druhého operandu**

Př. následující výrazy nabývají hodnoty *true*

A<>B A*B=[ ] [6 .. 8] <=A

– **Relační operátor *in***

V in S

V - výraz, jehož typ je kompatibilní s bázovým typem množiny S

Výsledkem je hodnota typu boolean (*true* - pokud hodnota výrazu patří do množiny, *false* - pokud hodnota nepatří do množiny).

Implementace datového typu množina

Datový typ množina - řetězec logických hodnot (tzv. charakteristický vektor)

Př. set of 1 .. 8 [1, 3, 4, 5]

1	2	3	4	5	6	7	8
I	0	I	I	I	0	0	0

patří do množiny **nepatří do množiny**

Každá množina je v paměti zobrazena na celistvém počtu bytů. Velikost paměti zabírané objektem množina lze spočítat ze vztahu

V = (N div 8) - (M div 8) + 1

***N* - ordinální číslo největšího prvku množiny**
***M* - ordinální číslo nejmenšího prvku množiny**

Adresa bytu ve kterém je uložen bit s informací o prvku X s ordinálním číslem E se vyčíslí podle vztahu

$$A = (E \text{ div } 8) - (M \text{ div } 8) + PA$$

***PA* - počáteční adresa množiny reprezentovaná identifikátorem proměnné**

Pozice bitu uvnitř určeného bytu je dána vztahem

$$B = (E \bmod 8)$$

Programové jednotky TPU

Programová jednotka - knihovna procedur a funkcí

Důvody zavedení TPU :

- **umožňuje vytvářet knihovny**
- **u starších verzí Pascalu - maximální velikost programu = velikost segmentu (64 KB), větší programy - rozdělit na jednotky, každá jednotka je umístěna v samostatném segmentu tj. maximální velikost každé jednotky je 64 KB.**

Jednotky v Turbo Pascalu :¨

- **standardní - jsou součástí distribuce TP**
- **uživatelsky definované**

Uživatelsky definované jednotky

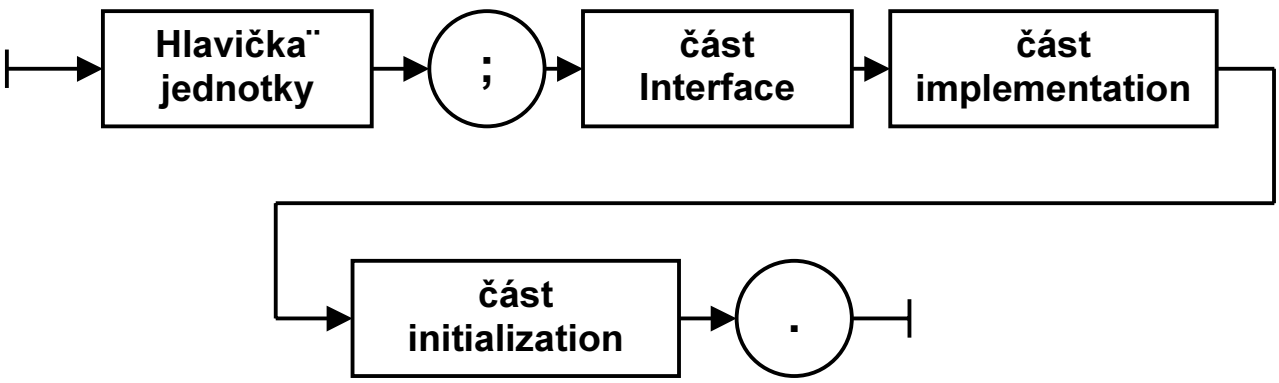

Hlavička jednotky

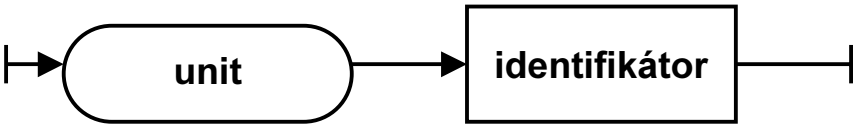

Část interface

- **obsahuje deklarace konstant, typů, proměnných a hlavičky procedur a funkcí, které jsou veřejné tj. jsou dostupné v programu (v jednotce), ke kterému je jednotka připojena.**